



VERKIEZINGS PROGRAMMA 2023

REGEER JE EIGEN LEVEN



INLEIDING

Het libertarisme staat voor vrijheid en zelfbeschikking voor ieder individu. Je bent vrij om te leven zoals jij dat wil, zolang je de vrijheid van een ander niet schaadt. Vanuit deze filosofie is de overheid er alleen om de vrijheid te beschermen, maar niet om te bepalen hoe mensen daar invulling aan geven. Het is het doel van de Libertaire Partij (LP) om deze filosofie in de politiek te vertegenwoordigen.

In de praktijk betekent dit volgens de LP dat de overheid heel veel dingen niet moet doen en een aantal dingen juist beter. Zo moet de overheid zich inzetten voor het beschermen van de rechtstaat, zodat iedereen veilig over straat kan, maar ook sterk staat tegen bedrijven en instanties die de rechten van anderen schenden. Ook moet de overheid zorgen dat onze landsgrenzen worden verdedigd. Vanuit deze bescherming is het mogelijk om andere zaken over te laten aan vrijwillige initiatieven en de interactie tussen burgers en bedrijven.

Het is de overtuiging van de LP dat de oplossingen voor problemen niet gezocht moeten worden in meer regelgeving en meer overheid, maar in meer vrijheid en meer zelfbeschikking. De LP hanteert daarmee een andere benadering dan de huidige politiek: Wij geloven in de veranderkracht van mensen zoals jij.

Het is tijd om je eigen leven te regeren.



INHOUDSOPGAVE

1. DE ROL VAN DE OVERHEID

- 1.1 Minder regulering
- 1.2 Staatsschuld
- 1.2 Grondwet
- 1.4 De Europese Unie
- 1.5 Pensioen en AOW
- 1.6 Minimumloon

2. BELASTING

- 2.1 Tegenbegroting
- 2.2 Facturatie van overheidsdiensten
- 2.3 Belasting voor bedrijven

3. ONDERWIJS

- 3.1 Vrije onderwijskeuze
- 3.2 Financiering van onderwijs

4. IMMIGRATIE

- 4.1 Integratie, inburgering en assimilatie
- 4.2 Migratie

5. MACHT VAN GROTE BEDRIJVEN

- 5.1 Monopolies en mededingingsautoriteiten
- 5.2 Innovatie
- 5.3 Bescherming van de consument

6. NATUUR EN KLIMAAT

- 6.1 Klimaat
- 6.2 Stikstof
- 6.3 Gedeelde gebruiksrechten

7. ENERGIE

- 7.1 Elektriciteitsnet
- 7.2 Kernenergie
- 7.2 Gas

8. PRIVACY

- 8.1 Privacywetgeving
- 8.2 Hoe de overheid omgaat met privacy
- 8.3 Elektronisch patiëntendossier
- 8.4 Massasurveillance

9. SCHEIDING GELD EN STAAT

- 9.1 Inflatie
- 9.2 De Euro
- 9.3 De digitale euro (CBDC)
- 9.4 Bitcoin
- 9.5 Betalingsverkeer

10. VEILIGHEID

- 10.1 Defensie
- 10.2 Politie

11. WONEN

- 11.1 Woningnood

12. ZORG

- 12.1 Vrije zorgkeuze
- 12.2 Zorgverzekering
- 12.3 Zorgzame samenleving

REFERENTIES

| |
|----|
| 3 |
| 4 |
| 4 |
| 4 |
| 4 |
| 5 |
| 5 |
| 6 |
| 7 |
| 7 |
| 7 |
| 8 |
| 9 |
| 9 |
| 10 |
| 11 |
| 11 |
| 12 |
| 13 |
| 13 |
| 13 |
| 14 |
| 15 |
| 15 |
| 15 |
| 16 |
| 17 |
| 17 |
| 17 |
| 18 |
| 19 |
| 19 |
| 19 |
| 19 |
| 20 |
| 21 |
| 21 |
| 21 |
| 21 |
| 21 |
| 22 |
| 23 |
| 23 |
| 24 |
| 25 |
| 26 |
| 27 |
| 27 |
| 27 |
| 28 |

1

DE ROL VAN DE OVERHEID

De LP is voorvechter van een kleine, dienstbare overheid, die zich beperkt tot het beschermen van de rechtstaat. Al het andere doet af aan de individuele vrijheid en verantwoordelijkheid die burgers hebben om hun eigen leven in te richten. De LP gelooft in de initiatieven die op eigen kracht in de samenleving ontstaan, juist zonder oplegging van bovenaf.

De LP is voor:

- Vrijheid om je eigen leven te leiden, zolang je de vrijheid van een ander niet schaadt
- Een nachtwakersstaat die zorg draagt voor politie, justitie en defensie
- Ruimte voor vrijwillige initiatieven die overheidstaken kunnen vervangen

1.1 Minder regulering

De LP streeft naar het verminderen van overheidsregulering en het bevorderen van economische vrijheid.

De LP wil het niveau van overheidsregulering verminderen, omdat deze vaak neveneffecten met zich meebrengt. Regelgeving dwingt bedrijven om speciale functionarissen aan te stellen die zich bezighouden met naleving. Het oprichten van een compliance-afdeling is essentieel geworden. Dit zet met name kleine en middelgrote bedrijven onder druk. Er moet een omgeving ontstaan waarin bedrijven zich kunnen concentreren op het leveren van waarde aan consumenten in plaats van het voldoen aan bureaucratische eisen.

Oneerlijke concurrentie

De LP wil de voordelen verminderen die grote bedrijven momenteel hebben ten opzichte van kleine ondernemingen. Deze voordelen omvatten het vermogen om effectief te lobbyen voor gunstige wetgeving, subsidies en belastingfaciliteiten. Regelgeving mag nooit een bron zijn van ongelijke concurrentie.

De LP constateert dat overheidsregulering vaak wordt gerechtvaardigd door het belang van consumentenbescherming. Echter, in de praktijk zien we dat grote bedrijven vaak profiteren van regulering en het gebruiken om hun concurrentiepositie te versterken. Consumentenbescherming moet het resultaat zijn van een gezonde, concurrerende markt waarin keuzevrijheid centraal staat.

Innovatie

Regulering kan een belemmering vormen voor innovatie, bijvoorbeeld voor startende bedrijven die moeite hebben om aan vergunningen te voldoen. De LP wil regelgeving vereenvoudigen en flexibeler maken, zodat innovatie kan plaatsvinden en nieuwe spelers gemakkelijker kunnen toetreden tot de markt.

1.2 Staatsschuld

De staatsschuld zal eind 2024 ongeveer 510 miljard euro bedragen [1]. Dit geld is uitgegeven op manieren waar veel Nederlanders niet achter staan, en zonder inspraak van volgende generaties, die deze schuld moeten afbetalen. Het is onrechtvaardig dat de staat deze schulden aangaat.

In een libertaire samenleving heeft de overheid slechts enkele verplichtingen. Deze worden gefinancierd met een sluitende en transparante begroting. Hiervoor wordt belasting geheven. De LP wil dat de overheid geen nieuwe schulden aangaat.

1.2 Grondwet

De LP is van mening dat er een reeks aanzienlijke staatsrechtelijke wijzigingen nodig is om de rechten van burgers te versterken. Ten eerste ziet de Eerste Kamer er onvoldoende op toe dat wetsvoorstellen in lijn zijn met de grondwet. De overheid staat daarom in feite boven de grondwet, waardoor onze rechten onderhevig zijn aan invloeden uit het toevallige politieke discours van het moment. Dat maakt de grondwet tandoel.

De grondrechten zijn geregeld in hoofdstuk 1, artikelen 1 tot en met 23. Helaas zijn vrijwel alle artikelen niet bindend op zichzelf. De overheid heeft de mogelijkheid om niet nader gespecificeerde beperkingen aan deze grondrechten vast te stellen door de clausule "behoudens de gevallen bij de wet bepaald". Deze beperkende wetten kunnen worden ingevoerd met een gewone meerderheid van stemmen.

Daarnaast ontbreekt in Nederland, in tegenstelling tot andere landen, de mogelijkheid voor de rechterlijke macht om wetten aan de grondwet te toetsen. Er is geen zogenaamd constitutioneel hof. Een burger kan dus niet bij de rechter terecht wanneer hij van mening is dat een wet onverenigbaar is met de grondwet. Dit zogenaamde toetsingsverbod is al vele decennia onderwerp van discussie [2].

Tot slot bestaat de grondwet uit een combinatie van zowel negatieve als positieve rechten. De negatieve grondrechten geven aan wat de staat niet mag doen ten opzichte van de burger en

welke rechten de burger heeft om zich tegen de staatsmacht te verdedigen. De positieve rechten zijn sociale grondrechten die de overheid dwingt de burgers van bepaalde zaken te voorzien. De LP stelt dat positief recht geen plaats moet hebben in de grondwet, aangezien dit onvermijdelijk leidt tot willekeur en dwang. Het dwingt de overheid tot handelingen die specifieke burgers bevoordelen ten opzichte van anderen. Grondrechten dienen gelijk te zijn voor iedereen. Bovendien opent het de mogelijkheid voor individuen of groepen om de overheid, buiten het normale politieke proces, te dwingen tot handelingen. De Urgenda-zaak illustreert dit treffend.

De Nederlandse grondwet biedt de burger hierdoor geen enkele zekerheid. De LP wil dit veranderen en de rechtszekerheid van burgers versterken.

De LP is voor:

- Aanpassen van grondrechten in de grondwet, geen positieve grondrechten
- De Nederlandse grondwet boven Internationale verdragen stellen
- Een onderzoek naar het instellen van een constitutioneel hof

1.4 De Europese Unie

Internationale organen zoals de EU zijn te omvangrijk en te ver verwijderd van de dagelijkse realiteit van burgers. De LP verzet zich tegen verdere centralisering van macht en zal er dan ook voor pleiten dat Nederland op termijn uit de EU stapt.

Europese regelgeving en internationale verdragen, waar Nederland deel van uitmaakt via de EU, leggen grote beperkingen op de nationale besluitvorming. Dit beperkt in toenemende mate de mogelijkheid om eigen beleid te voeren.

Problemen die de landsgrenzen overstijgen kunnen overheden of burgers beter ad hoc met elkaar oplossen. Dat zal betere resultaten opleveren dan wanneer alle lidstaten het via een omvangrijke bureaucratie eens moeten worden over ieder onderwerp.

De LP constateert bovendien dat de EU een

aantal ondemocratische kenmerken heeft, zoals het ontbreken van het recht op initiatief voor het Europees Parlement. De LP wil breken met de trend waarin Brussel steeds meer bevoegdheden krijgt en deze taken terugbrengen naar de markt en naar de burger.



1.5 Pensioen en AOW

De LP streeft naar een samenleving van weerbare burgers die zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun oudedagsvoorziening en niet afhankelijk zijn van de overheid.

De pensioenregelingen zijn in de afgelopen decennia versoberd. Van eindloon naar middelloon, gevolgd door een decennium zonder indexatie of met sterk achterblijvende indexatie. Tussen 1982 en 1994 heeft de overheid tientallen miljarden guldens aan het ABP onthouden [3]. De pensioenleeftijd wordt verhoogd. Dit zijn allemaal negatieve ontwikkelingen waarbij de overheid betrokken is. De spelregels worden gewijzigd tijdens het spel. Zekerheid wordt niet geboden, terwijl dit juist gewenst is bij pensioenen. Je betaalt vaak je hele leven bij, maar uiteindelijk weet je niet wat je krijgt.

Pensioen

De nieuwe pensioenwet bevat verschillende positieve aspecten, zoals verbeterde flexibiliteit, transparantie en individuele keuzevrijheid. Het stelt werknemers in staat om hun pensioen aan te passen aan hun specifieke behoeften, biedt duidelijkere informatie over pensioenuitkeringen en geeft werknemers meer zeggenschap over de beleggingsstrategie van hun pensioenfonds. Ondanks deze verbeteringen blijft de verplichte deelname aan het pensioenstelsel een onterechte inbreuk op de economische vrijheid. LP pleit ervoor dat de overheid zich niet bemoeit met beleggingsbeslissingen en dat pensioenfonds volledi g pri va at en op vrijwillige basis opereren. Tot slot moet voorkomen worden dat pensioenfonds verplicht worden om pensioenvoorzieningen in te zetten voor politiek gewenste investeringen.

AOW

Bij de invoering van de AOW is destijds gekozen voor een omslagstelsel, waarbij werkenden een deel van hun inkomen moeten afstaan om de pensioenen van gepensioneerden te financieren, ongeacht hun eigen financiële situatie of behoeften. Dit systeem van gedwongen solidariteit is onrechtvaardig en heeft ingrijpende gevolgen voor jongere generaties.

Het omslagstelsel legt een financiële last op jongere generaties. Zij worden gedwongen bij te dragen aan de pensioenen van oudere

generaties, zonder garantie dat zij in de toekomst dezelfde financiële zekerheid zullen ontvangen. Dit is duidelijk onrechtvaardig, aangezien het de vrijheid van jongere generaties beperkt en hen dwingt de lasten te dragen van beslissingen die zij zelf niet hebben genomen.

Het gedwongen karakter van de AOW ondermijnt ook de zelfredzaamheid en weerbaarheid van burgers. Door de AOW in stand te houden blijven mensen afhankelijk worden en niet gestimuleerd om hun eigen financiële toekomst veilig te stellen. De LP streeft naar een samenleving van weerbare burgers en gelooft dat weerbaarheid niet kan worden bereikt door afhankelijkheid.

Het is belangrijk om te erkennen dat verwachtingen en beloftes die door de overheid worden gewekt geen automatische rechten met zich meebrengen. We moeten op een bepaald moment deze keten doorbreken en streven naar een eerlijker en rechtvaardiger systeem. Zodat jongere generaties niet financieel beperkt zijn en hen in staat stelt zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen toekomst.

De LP wil de AOW op termijn afschaffen, wat betekent dat de burger daarbij de pensioenopbouw rekening mee moet houden.

1.6 Minimumloon

De LP streeft naar het afschaffen van het minimumloon en het minimumjeugdloon. De beloning voor werk is een vrijwillige overeenkomst tussen twee partijen en geen taak van de overheid.

Het minimumloon zorgt ervoor dat mensen moeilijker toegang krijgen tot de arbeidsmarkt en afhankelijk worden van uitkeringen. Als het minimumloon bijvoorbeeld veertien euro is, zal iemand met beperkte kwalificaties en met een economische waarde van tien euro per uur niet in aanmerking komen voor een baan.

Het minimumloon beperkt de invloed van vakbonden bij het onderhandelen over arbeidsvoorwaarden en het waarborgen van eerlijke behandeling van werknemers. Zonder het minimumloon kunnen vakbonden juist meer invloed uitoefenen, omdat minimumloners worden gestimuleerd om zich te verenigen. Nederland

kan het voorbeeld van de Scandinavische landen volgen, waar vakbonden terecht strijden tegen de invoering van een landelijk minimumloon [4].

Het minimumloon gaat tegen de economische en individuele vrijheid in. Het kan zo zijn dat men zeer graag ervaring opdoet bij een bepaald bedrijf of in een bepaalde functie. De opgedane kennis en vaardigheden zijn dan voldoende betaald voor het werk dat verricht is tegen een lager loon dan een vastgesteld minimumloon.



2

Belastingdienst



BELASTING

In Nederland betaal je eerst belasting over wat je verdient, daarna over wat je uitgeeft en vervolgens over wat je bezit. Toeslagen, heffingskortingen en subsidies maken de bureaucratie compleet. De overheid wil de burger daarmee niet alleen belasten maar ook sturen in zijn uitgaven en zijn gedrag.

De LP is voorstander van zo laag mogelijke belastingen en een zo simpel en transparant mogelijk belastingstelsel.

De LP is voor:

- Transparant factureren per overheidsdienst
- Burgers gelijk behandelen
- Geen sturing van gedrag
- Grote besparing op bureaucratie en belastingindustrie

2.1 Tegenbegroting

Baas in eigen portemonnee en zuinigheid met vlijt. De staatsuitgaven kunnen ongeveer een tiende zijn van de huidige uitgaven, als de rijksoverheid zich enkel nog verantwoordelijk houdt voor veiligheid (Politie, Justitie en Defensie) [5]. De LP wil dat de verplichting om financieel bij te dragen aan overige overheidsdiensten komt te vervallen. Op die manier is het mogelijk voor marktpartijen om te concurreren en deze diensten op termijn over te nemen. Dat overige zaken niet door een centrale overheid gefinancierd zullen worden betekent niet dat deze zullen verdwijnen. De LP gelooft in de initiatieven die op eigen kracht in de samenleving ontstaan, juist zonder oplegging van bovenaf.

Miljoenennota

Hieronder presenteren we een tegenbegroting voor een kleine overheid, zoals deze door de LP wordt voorgesteld. In dit toekomstscenario bevat de miljoenennota alleen ontvangsten en uitgaven voor veiligheid. De rest van de uitgaven komt te vervallen. De diensten die vervallen worden overgenomen door private instellingen of kunnen georganiseerd worden door gemeenschappen of bijvoorbeeld corporaties.

De tegenbegroting bestaat in grote lijnen uit:

| | |
|------------------------|------------|
| Justitie en Veiligheid | 21 miljard |
| Defensie | 20 miljard |
| Rentelasten | 8 miljard |
| <hr/> | |
| Totaal: | 49 miljard |

De uitgaven bedragen dan € 2.750 per inwoner, in plaats van nu € 24.360 per inwoner. Justitie en Veiligheid zal lager uitpakken door het niet langer vervolgen van slachtofferloze misdrijven, zoals drugshandel. De kosten voor Defensie zullen mogelijk hoger worden door het land zelfstandig mogelijk te verdedigen. Rentebetalingen en aflossingen zullen wel doorgaan.

Inwoners van Nederland dienen zich zelf te verzekeren voor zorg en sociale zekerheid. De LP is ervan overtuigd dat er een sterke economische groei zal ontstaan, doordat de diensten die op dit moment door de overheid worden verricht een stuk efficiënter zullen worden geleverd door concurrerende marktpartijen. Afschaffing van

regelgeving zal de economie verder versterken.

Nuancering

Dit betekent niet dat de gemiddelde inwoner ruim twintigduizend euro over zal houden, omdat men voor veel zaken zelf verantwoordelijk zal worden. Een aantal kleinere uitgaven zitten niet in dit overzicht en er ontbreken ontvangsten zoals de gasbaten onder de Noordzee. Er zullen onder meer nog kosten zijn voor het wetgevende proces en voor financiën. Daarnaast zullen er gemeentelijke uitgaven die nu onder de post gemeentefonds staan in rekening gebracht worden door gemeenten zelf. Ook al zullen die naar verwachting drastisch verminderen. Dit zal niet van vandaag op morgen geregeld worden, maar de omvang van de rijksbegroting en de invloed van het rijk op de inwoners van Nederland zal uiteindelijk enorm verminderen.

2.2 Facturatie van overheidsdiensten

We betalen in Nederland te veel belasting, vaak gebruikt voor zaken waar weinigen in werkelijkheid achter staan. Omdat de overheid haar uitgaven doet vanuit één grote pot (de algemene middelen), is pas achteraf zichtbaar hoe het is besteed. Daardoor missen we zicht op waar ons geld naartoe gaat.

De LP is voor een kleine overheid, die bestaat uit een aantal essentiële functies waarmee de veiligheid van haar burgers wordt gewaarborgd. De LP stelt voor dat de kosten voor deze 'nachtwakersstaat' per gespecificeerde factuur aan elke volwassen burger kenbaar worden gemaakt. Alle inkomsten op deze facturen worden dan geoormerkt, waardoor er geen sprake meer is van algemene middelen. De uitgaven zouden vervolgens in detail bekendgemaakt moeten worden, zodat het publiek en de media compleet inzicht hebben en de overheid echte verantwoording kan afleggen.

De LP is van mening dat dit een eerlijkere vorm van belasting heffen is en verwacht dat ons geld op die manier ook nuttiger wordt besteed.

2.3 Belasting voor bedrijven

De LP is voor gelijke behandeling van iedere burger. Dat betekent dat iedereen in gelijke mate bijdraagt aan de nachtwakersstaat, ongeacht je inkomen of je vermogen. Er is in die situatie geen aparte belasting voor bedrijven of andere organisatievormen. Alleen personen zijn belastingplichtig.

De rechtvaardiging voor belasting in een libertaire samenleving ligt volgens de LP in het feit dat burgers door de overheid worden beschermd tegen agressie en zich op hun rechten kunnen beroepen bij overheidsinstanties (politie en justitie). Dat kan in verschillende hoedanigheden zoals werknemer, grondbezitter of aandeelhouder.

Burgers moeten de volledige vrijheid hebben om zich te organiseren en te ondernemen. De overheid moet dat niet willen sturen of beperken. Ook bedrijven profiteren van de veiligheid die een nachtwakersstaat beschermt, maar dit wordt gedekt door het feit dat aandeelhouders, medewerkers en klanten van dat bedrijf zelf belasting betalen.

Voor bedrijven die internationaal kapitaal ophalen gaat dit laatste niet volledig op, omdat er buitenlandse aandeelhouders profiteren van het bedrijf zonder dat zij in Nederland belasting betalen. De LP wil daarom onderzoeken of buitenlandse aandeelhouders verplicht kunnen worden om via de vennootschap belasting af te dragen.



3

ONDERWIJS

Mensen hebben een natuurlijke drang om te leren. Iedereen leert op zijn eigen manier. Toch is er in Nederland een leerplicht en worden de leerdoelen voor alle scholen wettelijk en uniform vastgesteld. Hierdoor krijgt bijna niemand het onderwijs dat bij hem past en wordt leren onnodig duur. De LP gelooft dat vrij onderwijs het beste onderwijs is.

De LP is voor:

- Vrijheid en autonomie voor scholen en leraren
- Afschaffen leerplicht en kwalificatieplicht
- Afbouwen financiering en sturing vanuit de overheid

3.1 Vrije onderwijskeuze

Het is in Nederland strafbaar als je je kind niet naar school stuurt. De leerplicht eist dat kinderen van 5 tot en met 15 jaar staan ingeschreven bij een door de overheid bekostigde of gereguleerde school [6]. Ouders die hun kinderen aan de leerplicht onttrekken worden beboet of riskeren zelfs een gevangenisstraf. Ook schoolhoofden kunnen worden vervolgd als ze de absentie niet binnen drie dagen doorgeven.

Deze strenge leerplicht wordt door velen gezien als bescherming van het kind, omdat kinderen het 'recht' hebben om te leren. De LP ziet dit als een misvatting, die in haar uitwerking zorgt voor een ernstige inbreuk op de vrijheid en autonomie van ouders en kinderen.

Vrijheid en autonomie

Het collectief afdwingen van onderwijs heeft tot gevolg dat ouders geen keuze kunnen maken welk onderwijs zij goed achten voor hun kinderen. Er is maar één optie: het staatsonderwijs. Dit onderwijs is niet per se het beste onderwijs. Integendeel. Er zijn vele voorbeelden van beter functionerend onderwijs, zoals het Finse model, waar kinderen veel korter naar school gaan en toch beter presteren dan Nederlandse kinderen. Bovendien kunnen kinderen niet over één kam worden geschoren. Wat voor het ene kind werkt, werkt voor het andere niet. Door scholen en docenten meer vrijheid te geven om hun leerplan samen te stellen en ouders en kinderen zelf te laten kiezen welk onderwijs het beste bij hen past, kunnen kinderen uiteindelijk beter leren.

Geen recht op onderwijs

De LP stelt dat niemand recht kan hebben op onderwijs, omdat je geen recht kunt hebben op de arbeid van een ander. Het recht van een kind om onderwijs te krijgen zou impliceren dat er ook een verplichting is voor een docent om onderwijs te geven. Dat laatste kan niet afgedwongen worden omdat dit in strijd is met de vrijheid van de docent. Bijna iedereen zal het er overigens over eens zijn dat het lovenswaardig is om een kind te hulp schieten dat geen toegang heeft tot onderwijs. Er is ook geen reden om aan te nemen dat men hier in een vrije wereld, zonder leerplicht, geen invulling aan zou geven.

Conclusie

De LP is voor het afschaffen van de leerplicht

en daarmee docenten, ouders en kinderen te respecteren in hun vrijheid om keuzes te maken. Het is de overtuiging van de LP dat juist door ruimte te geven aan andere onderwijsvormen, beter onderwijs zal ontstaan.

3.2 Financiering van onderwijs

Het is de overtuiging van de LP dat onderwijs niet gebaat is bij overheidsfinanciering en dat dit onnodige kosten met zich meebrengt. Veel mensen zien financiering van onderwijs door de overheid wellicht als een nobel streven, maar deze gedachte bevat een aantal fundamentele misvattingen.

Kwaliteit en innovatie

Ten eerste leidt overheidsfinanciering niet tot hogere kwaliteit, maar juist tot verschraving van het onderwijs. Om onderwijs te financieren moet de overheid elk jaar bepalen wat onderwijs is [7]. Hiervoor wordt een bureaucratie van leerplannen, leerdoelen en inspectie opgetuigd, waaraan

scholen moeten voldoen om aan financiering te komen. Dit betekent dat scholen met alternatieve leerplannen geen financiering krijgen en buiten de leerplicht vallen. Hierdoor kunnen zij met geen mogelijkheid concurreren en krijgen nieuwe ideeën en lesmethodes geen ruimte. Juist zonder financiering van bovenaf wordt de creativiteit en het inlevingsvermogen van docenten en scholen beloond. Hierdoor zal kwalitatief goed onderwijs, dat inspeelt op de wensen van studenten, leerlingen en ouders, vanzelf bovendrijven.

Betaalbaarheid van onderwijs

Ten tweede is overheidssteun niet van belang voor de betaalbaarheid van het onderwijs, maar maakt het het onderwijs juist duurder. Als we kijken naar de kosten van het basisonderwijs dan zien we dat deze in Nederland inmiddels zijn gestegen tot meer dan €10.000,- per jaar per kind [8]. In een gemiddelde basisschoolklas zitten 23 tot 24 kinderen. Dit betekent dat er een budget van al gauw €240.000 per jaar wordt vrijgemaakt voor één klas, terwijl het gemiddelde salaris van een fulltime basisschooldocent zo'n €60.000 bedraagt (slechts een kwart van het budget) [9].

Als scholen kunnen concurreren op prijs, zouden ze veel minder kosten kunnen maken, waardoor ook mensen met een laag inkomen dit kunnen betalen. Bovendien biedt vrij onderwijs ouders ook de mogelijkheid om zelf of samen met andere ouders onderwijs te organiseren. Met de investering van hun eigen tijd kunnen zij de kosten daarmee in de hand houden.

Voor hoger- of beroepsonderwijs geldt dat onderwijs veel beter vanuit het bedrijfsleven gefinancierd kan worden dan door de overheid. Opleidingen zullen dan beter aansluiten op de arbeidsmarkt. Investerings in goed opgeleide werknemers kunnen in korte tijd terugverdiend worden, waardoor de eigen bijdrage minimaal hoeft te zijn.

Herverdeling van belastinggeld

Als laatste zorgt overheidsfinanciering van onderwijs voor een onrechtvaardige herverdeling van belastinggeld van laagopgeleiden naar hoogopgeleiden. Deze laatste groep profiteert immers meer en langduriger van deze staatssteun dan iemand die na de middelbare school aan het werk gaat (en meteen belasting gaat betalen). Meer dan de helft van het onderwijsbudget gaat naar zaken waar lang niet iedereen van profiteert, zoals (hoger) beroepsonderwijs, wetenschappelijk onderwijs en studiefinanciering.

Standpunt van de LP

Het financieren van onderwijs vanuit de overheid leidt tot duur onderwijs van middelmatige kwaliteit en zorgt voor een onrechtvaardige herverdeling van middelen. De LP wil hier zo snel mogelijk vanaf door de overheidssteun naar nul te brengen. Hiermee kan een drastische belastingverlaging worden gerealiseerd en krijgt kwalitatief goed onderwijs de ruimte om te ontwikkelen. Daarbij kan rekening gehouden worden met de tijd die het scholen kost om hun eigen financieringsmodel op te zetten. De LP stelt dat niemand verplicht kan worden om te betalen voor het onderwijs van een ander. Eenieder die wil investeren in zichzelf door onderwijs te volgen, zal de kosten daarvoor zelf moeten dragen. Voor kinderen geldt dat de ouders financieel verantwoordelijk zijn. Voor zaken als voeding of kleding is dat al de normaalste zaak van de wereld. Voor onderwijs hoeft dit niet anders te zijn.



4



IMMIGRATIE

Niemand heeft het 'recht' op asiel. Iedereen die zijn eigen broek kan ophouden of iemand heeft die garant staat mag hier wonen en werken. De overheid hoeft dit niet te faciliteren.

Inburgering en hulp aan migranten wordt iets van burgers zelf, als zij dat willen. Op deze manier wordt de opvang vanzelf afgestemd op het draagvlak en de capaciteit binnen de samenleving.

De LP is voor:

- Vrijheid om te werken zonder een vergunning
- Afschaffing speciale status voor asielzoekers
- Nederlandse nationaliteit voor nieuwe inwoners na 5 jaar (zonder ernstig strafblad)
- Vrijwillige inburgering; culturele identiteit is geen taak van de overheid

4.1 Integratie, inburgering en assimilatie

De culturele identiteit hoeft niet bijgestuurd te worden door de overheid. Iedere inwoner is een onafhankelijk individu dat door zijn keuzes de totale cultuur in Nederland mede vormgeeft.

Cultuur biedt houvast in een veranderende wereld, maar verandert zelf ook. Zo is de Nederlandse cultuur anders dan een eeuw geleden, toen men verzuild, religieuzer en etnisch homogener was. Een katholieke dorpscultuur is bovendien anders dan die van een nieuwbouwwijk in een grote stad. Cultuur laat zich moeilijk definiëren en moet niet van bovenaf opgelegd worden.

Geen inburgering

De LP ziet dan ook geen rol voor de overheid in het bevorderen van integratie (taal, cultuur- en geschiedenisonderwijs) of assimilatie (opgaan in de Nederlandse cultuur).

De mate van integratie is aan ieder individu afzonderlijk. Inburgeringstrajecten zouden vrijwillig moeten zijn. Het zal doorgaans in het voordeel zijn van immigranten om zich in te spannen de Nederlandse taal en cultuur eigen te maken, maar dit mag nooit verplicht worden.

4.2 Migratie

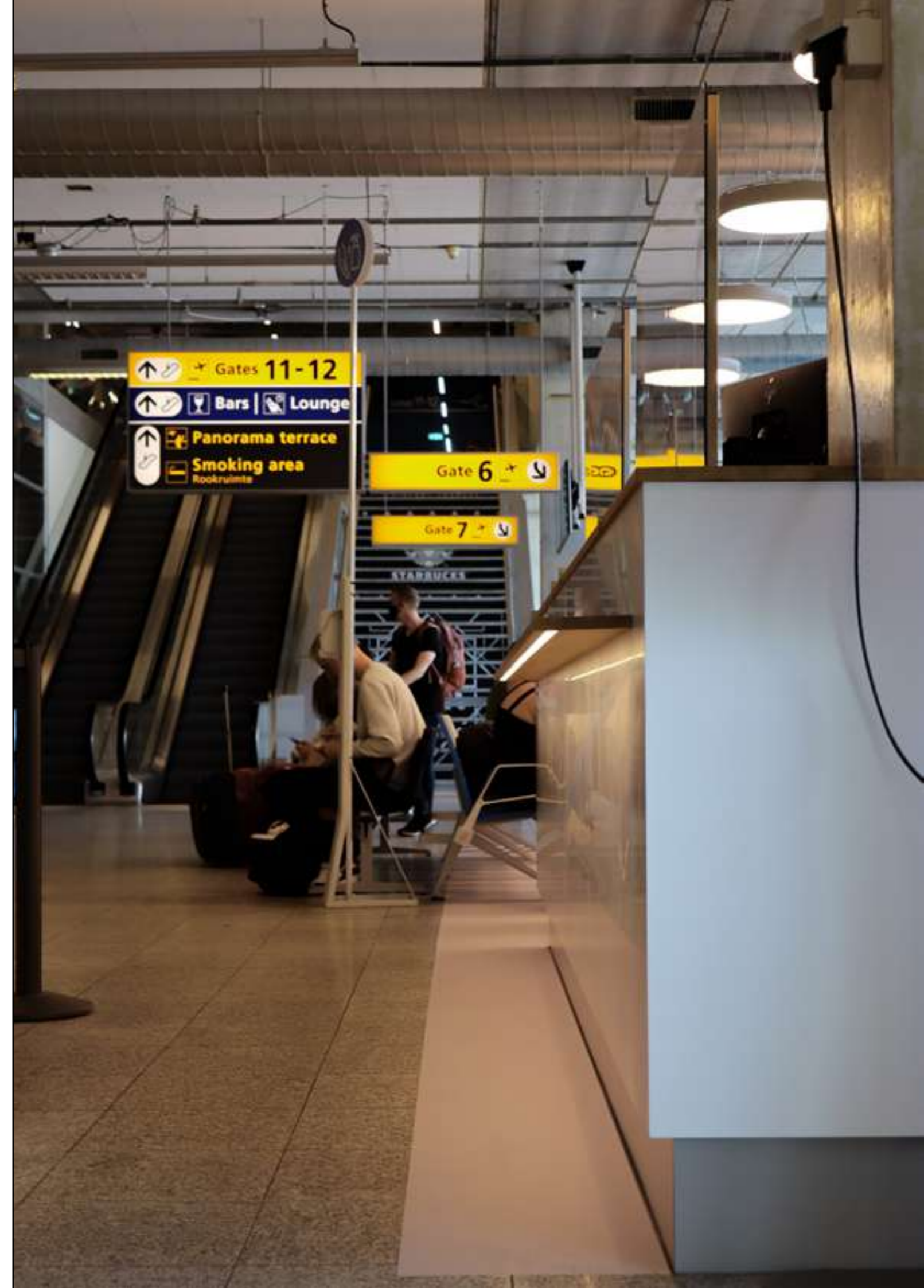
Voor reizen en migratie moeten zo min mogelijk belemmeringen en regels gelden. Iedereen mag maximaal negentig dagen in Nederland verblijven. Wie langer wil blijven moet aantonen in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien of een sponsor hebben.

De LP maakt geen onderscheid naar nationaliteit en wil af van de werkvergunning voor migranten die geen EER- of Zwitserse nationaliteit hebben. Dit betekent dat iedereen het recht heeft om te werken.

De asielstatus wordt afgeschaft. De Centrale Opvang Asielzoekers (COA) kan worden vervangen door (lokale) particuliere en private opvang. Op deze manier wordt de opvang van asielzoekers en vluchtelingen automatisch afgestemd op het draagvlak en de capaciteit binnen de samenleving.

Naturalisatie

Het Nederlanderschap kan worden verkregen na een periode van vijf jaar zonder crimineel gedrag (overtredingen toegestaan, misdrijven niet).





5

DE MACHT VAN GROTE BEDRIJVEN

De overheid is in grote mate verweven met het bedrijfsleven. Grote multinationals weten met lobbyisten de regelgeving te beïnvloeden en hebben teams van specialisten om ingewikkelde wetten en vergunningstelsels te doorgronden. Kleinere bedrijven en consumenten zijn hier de dupe van.

In een echt vrije markt zal de macht van grote bedrijven (big pharma, big tech, big oil) afnemen. De LP pleit voor eerlijke concurrentie met zo min mogelijk belasting en regels.

De LP is voor:

- Gelijke behandeling bedrijven; geen bevoordeling door subsidies of regelgeving
- Controle op bedrijven door rechtspraak in plaats van toezicht en wetgeving
- Een zo eenvoudig mogelijk belastingstelsel
- Afstappen van het liberale idee van de overheid als marktmeester

5.1 Monopolies en mededingingsautoriteiten

Een bedrijf met een monopolie is de enige die een bepaalde dienst of product levert in een markt. Bijvoorbeeld de markt voor treinkaartjes of voor elektriciteit. In veel landen is er vanuit de overheid een mededingingsautoriteit in het leven geroepen, die moet voorkomen dat er monopolies of prijsafspraken ontstaan. In Nederland is dat de Autoriteit Consument & Markt. De LP is voorstander van een vrije markt en ziet geen rol weggelegd voor de overheid als 'marktmeester'. De overheid kan en hoeft dit soort problemen niet op te lossen. Sterker nog, de overheid zorgt er juist vaak voor dat er schadelijke monopolies ontstaan.

Veel mensen zijn bang dat als de overheid niet het recht zou hebben om grote, machtige bedrijven op te breken, er vanzelf monopolies ontstaan en de consument wordt opgezadeld met hoge prijzen. In een vrije markt zal dit niet snel gebeuren. Als de prijzen voor een product stijgen, dan trekt dit nieuwe partijen aan die dat product ook willen maken. Bedrijven die hun prijzen verhogen, krijgen te maken met meer concurrentie. Een bedrijf dat zijn monopolie wil behouden moet dus continu een product leveren voor een superieure prijs-kwaliteit. Alleen doorte zorgen dat andere partijen geen of moeilijk toegang hebben tot een markt, kan een monopolie ontstaan die schadelijk is voor de consument. De enige rechtmatige manier om dat te doen is via de overheid. De overheid geeft allerlei voordelen aan (veelal grote) bedrijven in de vorm van belastingvoordeel of het alleenrecht om een bepaalde dienst te leveren. Voorbeelden hiervan zijn NS, ProRail, Havenbedrijf Rotterdam en de Gasunie. Hierdoor heeft de consument geen andere optie en is er geen natuurlijke controle op de beste prijs-kwaliteit.

De LP is tegen elke vorm van interventie en marktmeesterschap door de overheid. Als er, zonder gebruik van dwang, dominante posities ontstaan, is er geen reden om in te grijpen. De LP stelt dat er in een vrije markt geen noodzaak is voor een mededingingsautoriteit.

5.2 Innovatie

De LP pleit op zowel praktische als morele gronden voor de volledige afschaffing van het huidige innovatiebeleid. Het systeem van verwevenheid tussen overheid en bedrijfsleven, ook bekend als corporatisme, staat haaks op de kernprincipes van het libertarisme. Bedrijven dienen geen speciale bescherming of privileges te ontvangen. Het is van cruciaal belang dat ze onafhankelijk opereren, los van overheidsinvloeden.

Innovatiebeleid, inclusief staatssteun voor onderzoek met focus op maatschappelijke doelen zoals CO₂-reductie, ondermijnt de vrije markt en creëert een ongelijk speelveld. Het zijn niet noodzakelijk de meest innovatieve bedrijven die beloond worden, maar eerder de organisaties die het best zijn in het overtuigen van ambtenaren. Dit bevoordeelt bepaalde bedrijven boven anderen, wat leidt tot verstoring van de vrije markt en inefficiënt gebruik van middelen.

Het is de taak van de overheid om zich terug te trekken uit het innovatiebeleid. Op de vrije markt moeten bedrijven zelfstandig en op eigen kracht kunnen innoveren. Het elimineren van staatssteun en regulering op het gebied van innovatie zal de economische dynamiek versterken, concurrentie aanmoedigen en innovatie bevorderen op basis van echte economische kansen.

De LP streeft naar een samenleving waarin individuen en bedrijven de vrijheid hebben om te innoveren, te concurreren en te groeien zonder bemoeienis van de overheid. Door het afschaffen van het innovatiebeleid kunnen we een gelijk speelveld creëren en ondernemerschap in Nederland werkelijk stimuleren. Het is tijd om te breken met corporatisme en de weg vrij te maken voor een vrije en bloeiende innovatiemarkt, waar succes wordt bepaald door de kracht van ideeën en de waarde die ze genereren, niet door overheidsvoorkeuren.

5.3 Bescherming van de consument

De LP wil dat bedrijven zich concentreren op het leveren van waarde aan consumenten in plaats van het voldoen aan bureaucratische eisen. De overheid pretendeert werknemers, consumenten en patiënten te beschermen, maar de realiteit is dat regulering vooral de positie van grote bedrijven versterkt (zie ook paragraaf [1.1: Minder regulering](#)).

Non-agressieprincipe

De LP gaat uit van het non-agressieprincipe (NAP) dat stelt dat niemand agressie mag initiëren tegen iemand anders lijf of goed. Hier wordt fysieke inmenging onder verstaan, maar ook contractbreuk of bedrog. Volgens de LP moet de overheid zich in de bescherming van haar burger focussen op dit principe.

Rechtspraak

Juist door vooraf te reguleren ontstaat de mogelijkheid om door de mazen van de wet agressie te plegen. Met name grote bedrijven zijn in staat om complexe regelgeving te omzeilen of er succesvol tegen te procederen. Bovendien kan regelgeving nooit alle toekomstige gevallen voorzien. Het is de overtuiging van de LP dat de combinatie van sterke eigendomsrechten en onafhankelijke rechtspraak de beste manier is om individuen te beschermen tegen de macht van grote bedrijven.



6

NATUUR EN KLIMAAT

De uitstoot van stoffen door mens, industrie en landbouw heeft invloed op de natuur en onze gezonde leefomgeving. Deze uitstoot hoeft niet schadelijk te zijn, maar als de concentraties te hoog worden kan het voor onbalans zorgen. Dit is vervuiling.

De LP is van mening dat de overheid te veel reguleert, verbiedt en meestal de foute keuzes maakt. Bij schade of dreigende schade door vervuiling moet je bij de rechter je gelijk kunnen halen. De optimale balans tussen belangen ontstaat door lokale onderhandeling en rechtspraak.

De LP is voor:

- Afschaffen 'vergunning om te vervuilen'; geen stikstofbeleid
- Sterke rechtspraak om schade door vervuiling te voorkomen
- Vrijheid om privaat en in gemeenschap natuur te beheren
- Afschaffen belastingen en subsidies voor natuur & klimaat



6.1 Klimaat

De huidige politiek in Nederland en Europa is bereid verregaande maatregelen te nemen in het kader van klimaatverandering. De heersende gedachte is dat het gedrag van mensen moet worden beïnvloed en gestuurd. Zouden wij als mens in vrijheid leven, dan zouden wij de aarde vernielen. Vanuit dit negatieve mensbeeld wordt betoogd dat dwang noodzakelijk is om problemen op te lossen. De LP gelooft niet in dwang. Dwang is niet alleen immoreel, het is ook ineffectief. De LP gelooft in het probleemoplossend vermogen van individuen in een vrije markt en stelt dat het geen taak van de overheid is om klimaatbeleid te voeren.

De klimaatplannen gaan gepaard met enorme overheidsuitgaven en ingrijpende regelgeving. De negatieve gevolgen hiervan, zoals hogere belastingen, hogere prijzen en meer bureaucratie zijn direct merkbaar, terwijl de aantoonbare invloed van de maatregelen op het toekomstige klimaat onmogelijk kan worden vastgesteld. De overheid slaat hier een gevaarlijke weg in, waarbij uitgaven geen tastbaar doel dienen en daarmee niet controleerbaar zijn.

Ook de uitwerking van de plannen blijkt doorgaans ineffectief. Zo lijken miljardensubsidies aan zonne- en windenergie nu hun doel te missen, omdat het elektriciteitsnet de groeiende vraag niet kan bijbenen [10]. Dit soort problemen is onvermijdelijk, omdat de precieze afhankelijkheden en gevolgen nooit van tevoren zijn te overzien. Complexe problemen worden niet opgelost door planning en bureaucratie, maar door innovatie en concurrentie in een vrije markt. Als wereldwijde adoptie van schonere technologieën het doel is, dan is de vrije markt het beste middel.

De LP stelt dat de overheid zich moet terugtrekken uit het klimaatdebat en de overheidsuitgaven met betrekking tot klimaat en innovatie moet stopzetten.

6.2 Stikstof

De LP erkent dat stikstof negatieve gevolgen kan hebben voor de biodiversiteit, maar verzet zich tegen de starre en dwingende Europese regels, die onze samenleving ondergeschikt maakt aan natuurwetgeving. De natuur moet niet worden beschermd door Brusselse ambtenaren, maar door betrokken burgers.

Alle natuur in Nederland wordt actief door de mens onderhouden. We noemen dit ook wel 'cultuurlandschap'. Natuurherstel is een politieke keuze, waar op dit moment miljarden euro's aan belastinggeld en subsidies naartoe gaan. De doelstellingen voor natuurbehoud zijn gekozen naar een gewenst natuurbeeld voor specifieke soorten en habitats [11]. Dit beeld is gebaseerd op een periode waarin Nederland minder inwoners en minder bedrijvigheid had. Het absolute verbod op de achteruitgang van soorten en natuurgebieden is dan ook te rigide en gaat bovendien ver buiten het takenpakket van de EU en de Nederlandse overheid.

De stikstofmaatregelen die hiermee gepaard gaan zetten het land op slot. De economische en maatschappelijke gevolgen zijn enorm. Boeren verliezen hun bedrijf. De bouw van woningen, bedrijfsgebouwen en infrastructuur stopt en veel grote evenementen zijn moeilijker te organiseren. Er lijkt een taboe te rusten op belangenafweging met betrekking tot stikstof.

De LP ziet als oplossing dat benadeelden van stikstofdepositie de gang naar de rechter kunnen maken, eventueel via massaclaims. De LP is van mening dat de overheid geen vergunningen voor vervuiling mag afgeven. Ook mag de overheid nooit overgaan tot het onteigenen van boeren en andere grondbezitters. De LP stelt bovendien dat er veel ergere milieuschade plaatsvindt dan door de stikstofdepositie. Door zoveel nadruk te leggen op stikstof blijft andere milieuschade onderbelicht.

Conclusie

De LP is van mening dat het niet aan de overheid is om stikstofbeleid te voeren. Natuurbehoud is een zaak van burgers en niet van de overheid.

6.3 Gedeelde gebruiksrechten

Het beheer van natuurlijke hulpbronnen door middel van gedeelde gebruiksrechten is een eeuwenoud concept. Een bekend voorbeeld is de meent, of gemeenschappelijke weidegrond, waar meerdere boeren hun vee laten grazen. Ook een meer of rivier zonder eigenaar kan bijvoorbeeld gedeelde rechten hebben op de visvangst. De gebruikers spreken in samenspraak af hoeveel de natuurlijke hulpbron gebruikt kan worden zonder deze te beschadigen en delen samen de gebruiksrechten. Dit is een effectieve manier van collectief beheer, zonder centraal gezag.

Politieke wetenschapper en Nobelprijswinnaar Elinor Ostrom beschrijft acht basisprincipes voor deze zogeheten 'common pool resources' [12]. Volgens de LP kunnen de lessen van Ostrom een vertrekpunt bieden voor een meer libertaire kijk op natuur- en milieubeheer.

De principes van Ostrom zijn:

- Duidelijke gedefinieerde grenzen van wat de gemeenschappelijke middelen zijn en wie de gebruikers zijn
- Aanpassing aan lokale omstandigheden
- Gemeenschappelijke besluitvorming door de gebruikers
- Toezicht door of in opdracht van de gebruikers
- Strafmaatregelen bij overtreding
- Goedkope en laagdrempelige arbitrage bij geschillen
- Zelfbeheer van de gemeenschap en erkenning door hogere autoriteiten (zoals bijvoorbeeld landsgrenzen)
- Voor grootschalig collectief beheer een gelaagd systeem met lokale groepen

De LP stelt dat deze principes kunnen bijdragen aan een meer decentraal natuur- en milieubeheer. Met name op kleine schaal zullen deze principes effectief zijn. Dit past in de visie van de LP dat collectieve organisatie zoveel mogelijk bottom-up en op basis van vrije wil moet plaatsvinden.



7

ENERGIE

Elektrificatie in huishoudens, industrie en vervoer is in korte tijd in een stroomversnelling geraakt, evenals de integratie van zonne- en windenergie. Het netwerk komt daardoor aan de rand van zijn capaciteit. Investerings zijn nodig voor uitbreiding. De LP wil het problematische aandeelhouderschap tussen overheden en netbeheerders opheffen. Dat kan door private aandeelhouders te verwelkomen.

De LP staat achter kernenergie en initiatieven voor hernieuwbare energie. Gaswinning kan worden hervat indien de Groningers dit willen. De gasbaten moeten ten goede komen aan de Groningers.

De LP is voor:

- Uitbreiding van het netwerk en het aantrekken van nieuwe aandeelhouders
- Privatisering voor burgers en binnenlandse marktpartijen
- Vrije markt voor energieopwekking: geen quota's
- Toelaatbaarheid van kernenergie
- Gaswinning overlaten aan de Groningers



7.1 Elektriciteitsnet

De overgang van fossiele brandstoffen naar elektriciteit verloopt in hoog tempo. De vraag naar elektriciteit zal in de komende decennia verdubbelen. Deze toename, samen met de snelle groei van hernieuwbare energie, leidt ertoe dat de elektriciteitsnetwerken op steeds meer plaatsen overbelast raken. De capaciteit van het distributienet is momenteel zo beperkt dat er in veel regio's al geen ruimte meer is om nieuwe installaties aan te sluiten. Het is daarom essentieel om aanzienlijke investeringen te doen in het elektriciteitsnetwerk, zoals de aanleg van nieuwe hoogspanningslijnen, ondergrondse kabels en transformatorstations. Bovendien is grootschalig transport van elektriciteit van windparken op zee naar het vasteland nodig.

Hoewel de netbeheerders miljarden aan netbeheerkosten ontvangen, is er sprake van aanzienlijke financieringstekorten. Deze tekorten zijn het gevolg van problematische aandeelhouderschap bij de netbeheerders, die allemaal in handen zijn van overheden. Dit aandeelhouderschap wordt gekenmerkt door conflicterende belangen. Voor overheden vormen de netbeheerders een stabiele inkomstenbron in de vorm van dividenden, voor de financiering van algemene middelen op korte termijn. Netbeheerders hebben langetermijnplannen die zich uitstrekken over jaren en decennia.

De LP pleit voor het stopzetten van dividenduitkering, zodat netbeheerders de noodzakelijke investeringen kunnen doen. Daarnaast voor toelating van nieuwe binnenlandse aandeelhouders om tegenwicht te bieden aan de dominante rol van de overheid en om additioneel kapitaal op te halen.

7.2 Kernenergie

Een stabiele baseload is essentieel voor het beheer van het elektriciteitsnet om een betrouwbare en continue stroomvoorziening te waarborgen. De baseload is het minimale niveau van elektriciteitsvraag dat constant aanwezig is, ongeacht het tijdstip van de dag. Het wordt voornamelijk geleverd door energiebronnen die continu elektriciteit kunnen leveren, ongeacht de variabele vraag. De LP ziet kernenergie als de beste oplossing voor een uitstootvrije baseload.

7.3 Gas

Gaswinning is aan de Groningers. Zowel de baten als de lasten (mogelijke vergoeding van nieuwe schades). Eigenaren van Groningse huizen met bestaande bevingsschade moeten spoedig en ruimhartig compensatie ontvangen van de staat. Er zit nog zo'n 500 miljard kuub aan gas in de grond, wat tegen de huidige gasprijs een waarde heeft van meer dan €200 miljard [13]. Volgens de LP is het aan de bewoners van het gasgebied of zij dit willen exploiteren.

Daartoe moet de Mijnbouwwet van 2002 worden herzien, bijvoorbeeld lid 1 van artikel 3: 'Delfstoffen zijn eigendom van de staat'. Artikel 6: De vergunningplicht hoort te vervallen voor het opsporen van delfstoffen, het winnen van delfstoffen, het opsporen van aardwarmte en het winnen van aardwarmte.

Common Pool Resource

Het Groninger gasveld zou wat betreft de LP een 'common pool resource' moeten worden. In dat geval komt het gebruiksrecht toe aan inwoners die erboven wonen. Zie ook het standpunt: [Gedeelde gebruiksrechten](#).

De LP wil:

- Bestaande Groningse aardbevingsschade compenseren uit de schatkist en door de NAM (Nederlandse Aardolie Maatschappij)
- Besluitvorming over de toekomstige gaswinning in Groningen overlaten aan de bewoners van het gasgebied
- Dat bij eventuele voortzetting van de gaswinning, de baten niet naar de staat, maar naar de Groningers gaan



8

PRIVACY

Er bestaat geen vrijheid zonder privacy. Alleen als jij zelf bepaalt wat anderen van je weten, ben je vrij om te leven zoals jij dat wil. Een machtige overheid die surveilleert en profileert hoort niet thuis in een vrije wereld.

We moeten geen illusies hebben dat de overheid onze privacy kan beschermen tegen grote bedrijven. De beste bescherming is eigen verantwoordelijkheid.

De LP is voor:

- Een overheid die niet hoeft te weten met wie je woont of voor wie je werkt
- Het terugdraaien van de Sleepwet; geen ruimte voor massasurveillance
- Autonomie over medische gegevens; geen verplichte centralisering
- Financiële privacy door bankgeheim

8.1 Privacywetgeving

Met vrijheid komt verantwoordelijkheid. Als vrij mens kan en hoef je niet te rekenen op de bescherming van een ander. Ook niet tegen grote bedrijven als het gaat om privacy. Wetgeving creëert een 'one size fits none' model, waar partijen met de diepste zakken de beste lobbyisten op af sturen. Alleen wanneer jij zelf je bescherming kiest, zullen er diensten ontstaan die dat aanbieden. Dit is niet alleen eerlijker, maar ook effectiever.

In een sterke rechtsstaat kun je het als burger makkelijk opnemen tegen bedrijven of de overheid als het gaat om jouw privacy. De LP ziet binnen de definitie van het Non Agressie Principe, misbruik en misleiding als een vorm van agressie. Een bedrijf dat onduidelijk is over de manier waarop ze met iets gevoeligs als jouw data omgaan maakt zich schuldig aan misleiding.

De LP wil dat overheden en bedrijven zich niet kunnen verschuilen achter wetgeving, maar te allen tijde worden gehouden aan het non-agressie principe. Dit betekent dat je als burger sterk staat, juist wanneer je misschien weinig kennis hebt van data of van het internet.

8.2 Hoe de overheid omgaat met privacy

Het grootste gevaar voor de privacy is de overheid. De overheid verplicht je niet alleen om gevoelige informatie te delen, maar heeft ook de macht om jouw vrijheid in te perken. Die combinatie is gevaarlijk. Het toeslagenschandaal is hiervan een pijnlijk voorbeeld, maar de ware risico's zijn veel groter.

De LP wil daarom een kleine overheid die extreem voorzichtig te werk gaat in het verzamelen van gegevens en zich beperkt tot het absolute minimum. Gegevens over met wie je woont, voor wie je werkt en wat je gezondheid is, zijn onnodig. Biometrische gegevens waarmee jij kan worden herkend moeten per direct vernietigd worden.

8.3 Elektronisch patiëntendossier

Het elektronisch patiëntendossier (EPD) is in Nederland een controversieel onderwerp. Met het EPD wil de overheid het delen van medische gegevens regelen en zorgverleners verplichten hier gebruik van te maken. Een voortslepend wetgevingsproces is na 15 jaar in de ijskast gezet [\[14\]](#), omdat men inmiddels is ingehaald door de plannen uit Brussel [\[15\]](#). De Europese Commissie is van mening dat burgers meer controle moeten hebben over hun medische gegevens en gelooft dat het op grote schaal verzamelen en uitwisselen interessante business modellen oplevert [\[16\]](#). De LP constateert dat burgers hun controle juist kwijtraken door meer overheidsbemoeienis en ziet het niet als taak van de overheid om business modellen te realiseren.

Medische kenmerken behoren tot de meest privacygevoelige gegevens. Wanneer die gegevens op straat komen te liggen kan dit grote gevolgen hebben voor jouw vrijheid en veiligheid. Denk aan je werkgever of verzekeraar die bekend wordt met een erfelijke ziekte in je familie. Of (buitenlandse) overheden die grote hoeveelheden medische data verzamelen voor geopolitieke en militaire doeleinden. Centrale oplossingen zoals een EPD vergroten juist dit gevaar en maken ons extra kwetsbaar voor kwaadwillende partijen. De LP is voorstander van decentrale oplossingen, waarbij patiënten zelf hun data beheren en delen. Om dit te bereiken moet de overheid zich op dit gebied onthouden van iedere vorm van regelgeving en dwang.

8.4 Massasurveillance

Massasurveillance is het op grote schaal monitoren van menselijk gedrag. Door technologische ontwikkelingen en steeds verdergaande bevoegdheden beschikken veel inlichtingendiensten in de wereld over een infrastructuur die niet zou misstaan in Orwells 1984. Niet alleen overheden, maar ook bedrijven maken op grote schaal gebruik van technologieën zoals gezichtsherkenning. Dit gebeurt ook in Nederland [\[17\]](#).

Massasurveillance is niet alleen een inbreuk op onze privacy maar vormt ook een groot gevaar voor onze vrijheid. Het zet de deur open voor ongecontroleerde macht. De roep om meer bevoegdheden bij iedere nieuwe 'crisis' moet een halt toegeroepen worden [\[18\]](#).



9

SCHIEDING VAN GELD EN STAAT

Het huidige financiële systeem komt ten goede aan bankiers en de staatskas, maar gaat ten koste van de rest van de bevolking. Inflatie en een op schulden gebaseerde economie zijn directe gevolgen van monetair beleid: een overheid die zich bemoeit met het geld.

De LP is voorstander van vrijmunterij en wil dat de overheid zich niet bezighoudt met het geldstelsel: Een scheiding van geld en staat.

De LP is voor:

- Opheffen van de centrale bank
- Een overheid die niet garant staat voor banken en veilige spaaralternatieven niet langer tegenhoudt
- Vrije markt voor financiële diensten; afschaffen bankvergunningen
- Vrijheid om belasting te betalen in meerdere valuta, waaronder Bitcoin
- Bitcoin als de voornaamste oplossing tegen de manipulatie van geld

9.1 Inflatie

Langdurige inflatie wordt veroorzaakt door monetair beleid. Als alles blijvend duurder wordt, kan dit maar één oorzaak hebben: een toename van de hoeveelheid geld in omloop [19]. Sinds de oprichting van centrale banken, begin de 20ste eeuw, heeft de wereld structurele inflatie gekend [20]. Hierdoor is het leven, ondanks de technologische vooruitgang, steeds duurder geworden.

Inflatie heeft niet alleen effect op onze koopkracht, maar heeft ook psychologische gevolgen. Omdat het minder nut heeft om te sparen en om behoeftes uit te stellen, besteden we automatisch minder aandacht aan onze toekomst. Het levert kortetermijndenken op dat doorwerkt in vrijwel alle aspecten van de samenleving.

De overheid belooft dit en houdt de waanzin in stand met monetaire opkoopprogramma's, geldcreatie en het garant staan voor banken die de grenzen verder opzoeken. De rekening wordt doorgeschoven naar de belastingbetaler en naar toekomstige generaties.

De LP pleit daarom voor een scheiding van geld en staat, waarin de overheid geen mogelijkheden heeft om ons geld te beïnvloeden. Dat betekent het opheffen van de centrale bank en het toestaan van alternatieven naast de euro als wettelijk betaalmiddel.

9.2 De Euro

De euro is van ruilmiddel verworden tot een politiek instrument dat de economie schaadt. In opdracht van Brussel bedrijft de Europese Centrale Bank monetaire politiek. De manipulatie van rentes leidt tot marktverstoringen en heeft schadelijke gevolgen. Kijk bijvoorbeeld naar Spanje, waar een boom-bust cyclus in het onroerend goed ontstond doordat de Spanjaarden tegen aanzienlijk lagere rentetarieven konden lenen. Dit heeft een langdurige impact gehad op de Spaanse economie. Ook in Nederland zien we de gevolgen: kunstmatig hoge prijzen voor onroerend goed door een eveneens kunstmatig lage rente en druk op het pensioenstelsel, mede veroorzaakt door de Euro. Verder is er door stelselmatig vergroten van de geldhoeveelheid en de lage rentevoet, nu een veel hogere inflatie dan de 2% doelstelling.

Los van de negatieve effecten van inflatie op de samenleving (zie de paragraaf hierboven), zorgt dit ervoor dat de ECB weer 'op de rem moet trappen' en zo een nieuwe crisis veroorzaakt.

Nederland moet zo snel mogelijk uit het stabiliteitspact van de euro stappen en de euro niet langer als enig wettelijk betaalmiddel behandelen. Uiteraard mag iedereen euro's blijven gebruiken. Voor het betalen van de kosten voor de nachtwakerstaat stelt de LP voor dat burgers ook Bitcoin kunnen gebruiken, zodat aan de basis van de economie een valuta staat die niet voor politieke doeleinden wordt gebruikt, en die geen inflatie veroorzaakt.

9.3 De digitale euro (CBDC)

De LP wil dat Nederland geen medewerking verleent aan de ontwikkeling van een Central Bank Digital Currency (CBDC), ook wel 'digitale euro' genoemd. Een CBDC geeft overheden en de centrale bank meer macht over het financiële stelsel. Dit gaat in tegen de door de LP beoogde scheiding van geld en staat.

De euro's waarmee we betalen worden op twee manieren gecreëerd. Er is publiek geld en privaat geld. Publiek geld wordt gecreëerd door de centrale bank in de vorm van bankbiljetten en munten. Privaat geld wordt gecreëerd door commerciële banken in de vorm van leningen. Het overgrote deel van privaat geld is digitaal. Dit gebruik je bijvoorbeeld wanneer je betaalt met je bankpas of een online transactie doet. Publiek geld is niet digitaal.

De Europese Centrale Bank (ECB) wil onderzoeken of ze ook een digitale vorm van publiek geld kunnen introduceren. Naast het bijdrukken van bankbiljetten kan de ECB dan ook digitaal geld creëren: dit is de beoogde CBDC. De ECB zegt hierover: "We willen de rol van publiek geld als monetair anker veiligstellen en het vertrouwen in onze munt in stand houden [21]." Kort gezegd geeft het de centrale bank extra mogelijkheden voor het voeren van monetair beleid. De LP is van mening dat het beter is als de centrale bank zich juist onthoudt van monetair beleid en pleit bovendien voor een situatie waarin geld een functie is van de vrije markt. In deze visie vervalt

de noodzaak voor een CBDC.

De LP merkt bovendien op dat de technologie achter de CBDC een aantal potentieel zeer vrijheidsbeperkende kenmerken heeft. Zo opent het de mogelijkheid voor 'programmeerbaar geld', waarmee de centrale bank zou kunnen bepalen waar en aan wie bepaalde euro's kunnen worden uitgegeven. Zeker wanneer een CBDC rekening gekoppeld wordt aan een digitale identiteit levert dit een instrument op waarmee ernstige inbreuk kan worden gemaakt op de individuele vrijheden van burgers. Ook al geeft de ECB op dit moment aan dat niet het doel is van de plannen, wil de LP hier ver vandaan blijven en elk (toekomstig) gebruik van dit soort middelen uitsluiten.

9.4 Bitcoin

We leven in een tijdperk waarin handel zo snel gaat, dat 'hard geld' zoals goud te traag is voor de moderne wereldeconomie. Fiat valuta's die nu als alternatief dienen, lossen dit probleem op maar hebben inherent last van willekeurige waardevermindering door inflatie en andere problemen, waaronder verregaande centralisatie van macht. Deze beperken hun vermogen om alle aspecten van geld volledig te vervullen. Bovendien leiden de tekortkomingen van dit systeem, gecombineerd met technologische mogelijkheden, stimuleringsstructuren en menselijke hebzucht, tot grootschalig misbruik.

Bitcoin is de belangrijkste monetaire innovatie van de afgelopen eeuwen en markeert het einde van dit tijdperk. Voor het eerst in de wereldgeschiedenis kan hard geld zich wereldwijd met de snelheid van telecommunicatie verplaatsen. Het is ook de eerste technologie in de financiële wereld die de functies van geld kan verbeteren zonder te centraliseren, maar juist door te decentraliseren. Bitcoin is niet alleen een technische verbetering, maar het beschermt ook tegen misbruik. Dit is wat het onderscheidt van de afgelopen eeuwen aan monetaire innovaties en waarom het kan fungeren als basis voor een nieuw deflatoir monetair systeem. Niet gebaseerd op een edelmetaal maar op decentrale technologie, energie en encryptie.

9.5 Betalingsverkeer

Banken zijn verplicht de transacties op je rekening in de gaten te houden en vaak ook te rapporteren aan overheidsinstanties. Dat betekent dat er feitelijk geen financiële privacy is in Nederland. Je wordt vaak, nu vooral nog met zakelijke rekeningen, ondervraagd over transacties en bent schuldig tot het tegendeel is bewezen.

De LP vindt dat de wereld op zijn kop staat. Wij zijn voor het mogelijk maken van bankgeheim en het herstellen van vrijheid aan iedereen, om geld uit te geven hoe je dat wilt. Dat betekent ook dat de overheid niet langer meer digitale betalingen of een centrale digitale munt 'stimuleert' en dat je contant geld zonder problemen kan spenderen. De vrijheid van gebruik van Bitcoin en het legitimeren ervan als wettelijk belasting betaalmiddel kan hierin ook een belangrijke rol spelen.

Met deze maatregelen zal er geen omgekeerde bewijslast meer zijn over hoe je jouw geld uitgeeft. Je bent onschuldig tot het tegendeel bewezen is, en dat is hoe het ook hoort, want zonder financiële vrijheid is er geen individuele vrijheid.



10

VEILIGHEID

De LP ziet het als kerntaak van de overheid om burgers te beschermen tegen agressie. De LP gelooft daarbij in een lokale aanpak, waarin de rol van de wijkagent centraal staat. Defensie moet gaan om landsverdediging en geen buitenlandse avonturen.

Handhaving op nationaal niveau wordt minder belangrijk. Het niet langer strafbaar stellen van drugshandel en drugsbezit zal de macht van misdaadorganisaties en de druk op de politie doen afnemen.

De LP is voor:

- Politie decentraliseren; zoveel mogelijk werken met wijkagenten
- Opsporing focussen op zware delicten met slachtoffers
- Drugshandel en drugsbezit niet langer strafbaar stellen; geen 'war on drugs'
- Defensie beperken tot landsverdediging





10.1 Defensie

Het waarborgen van de veiligheid en soevereiniteit van het Nederlandse grondgebied, territoriale wateren en luchtruim is de primaire verantwoordelijkheid van onze strijdkrachten.

Geen buitenlandse missies

Landsverdediging is wat de LP betreft een van de weinige taken van de overheid. Het woord defensie zegt het al: offensief handelen is uitgesloten. Nederland is geen politieagent van de wereld en daarom moet het leger niet deelnemen aan buitenlandse missies of wapens leveren aan landen die in oorlog zijn.

Materieel

Het doel van de strijdkrachten is niet het voeren van industriepolitiek, maar het verdedigen van Nederland. Het is essentieel dat het aanschaffen van materieel in lijn is met deze doelstelling. Dit betekent dat doelmatigheid de doorslaggevende factor moet zijn. Bij de aanschaf van materieel moeten factoren als eenvoud en robuustheid meer dan nu worden meegewogen. Dit kan in de praktijk beter uitpakken dan de huidige strategie van weinig, kwetsbaar, complex en duur.

Reservisten

Om het land effectief te kunnen verdedigen, moeten de landstrijdkrachten bestaan uit meerdere divisies en het leger moet uit tienduizenden soldaten bestaan. Dit hoeven geen beroepssoldaten te zijn. De dienstplicht moet worden afgeschaft en de nationale reserve uitgebreid, om zo tot voldoende weerbare mensen te komen. De reservist beschikt thuis over zijn persoonlijke standaarduitrusting en eventueel net als in Zwitserland over zijn wapen, zodat inzet snel kan plaatsvinden. Leden van de nationale reserve kunnen ook op gespecialiseerde functies (technici, luchtverkeersleiders, artsen, et cetera) worden ingezet. Het leger kan ook worden ingezet bij het bestrijden en voorkomen van rampen.

Marine

De rol van de marine zal vooral bestaan uit de verdediging van de Noordzee, er zijn onvoldoende financiële middelen om zover de wereld strekt aanwezig te kunnen zijn. Bovendien is het doel verdediging van Nederland en niet aanvallen elders.

Luchtmacht

Bij het Oekraïne conflict is nadruk komen te liggen op drones. Ook raketten en raketafweer zijn belangrijke factoren. Straaljagers lijken minder dominant te zijn. De LP is van mening dat een grondige analyse van dit conflict noodzakelijk is om de strategie van de luchtmacht voor de komende jaren vorm te geven.

10.2 Politie

De politie dient op lokaal niveau verantwoording af te leggen, niet nationaal. De veiligheidssituatie wordt besproken in de gemeenteraad en wordt zo een zaak van burgers en politiek.

De gemeente stelt het veiligheidsplan op en bepaalt deels de prioriteiten bij de politie. De raad kan moties van wantrouwen en afkeuring indienen en gaat over het budget. Waar een wijkagent aanspreekpunt op wijkniveau is, moet de gemeentelijke politiefunctaris verantwoordelijkheid dragen voor de politie-inzet in een gemeente.

Decentralisatie

Centralisatie biedt bepaalde voordelen zoals gezamenlijk inkopen via facilitaire diensten. Specialistische kennis en diensten kunnen beter neergelegd worden in nationaal opererende onderdelen, zo spreekt de LP zich niet per definitie uit tegen samenwerking op landelijke schaal. Gemeente- en regio-overstijgende criminaliteit kan het beste worden aangepakt door landelijke opsporingsdiensten. Veel criminaliteit is lokaal en betekent dat naast de landelijke invalshoek ook lokale planning en coördinatie noodzakelijk is. Dit gaat verder dan het aannemen van wijkagenten. Intensieve samenwerking op lokaal niveau, inclusief het geregeld afleggen van verantwoording, is een essentiële voorwaarde voor het leveren van voldoende bescherming aan de burgers. Deze samenwerking en verantwoording komen onvoldoende uit de verf.

Maatwerk

Een belangrijk aspect van lokale veiligheidsplannen is dat er maatwerk mogelijk is, voorkomen is beter dan repressie. Door samen te werken met de gemeente kan gemakkelijker vorm gegeven worden aan individuele oplossingen voor

veelplegers bij wie vaak meerdere problemen spelen, en die nu te gefragmenteerd behandeld worden. De verantwoordelijkheid voor de coördinatie ligt bij de gemeentelijke politiefunctaris. Daarnaast kunnen gemeenten een deel van het budget inzetten voor particuliere veiligheidsdiensten die bijvoorbeeld surveillancediensten leveren.

De uitdaging is de voordelen van de nationale organisatie te koppelen aan lokale verankering van de politie in de gemeenschappen. Er dient een lokaal fundament geschapen te worden. Dit betekent niet dat de politie de komende vijf jaar weer geconfronteerd wordt met een reorganisatie en er 355 gemeentekorpsen worden opgezet. Maar weldatemeet-enverantwoordingsmechanismen worden geschapen, waarbij de gemeentelijke politiefunctaris het draai- en ankerpunt is. De spil waar de organisatie om draait. Het fundament van de lokale verantwoording.

Drugshandel

De LP is voorstander van het niet langer strafbaar stellen van drugshandel, zodat er meer aandacht kan gaan naar de opsporing en vervolging van misdaad met werkelijke slachtoffers zoals zedendelicten. Hiermee kan jaarlijks miljarden worden bespaard en de druk op de politie drastisch worden verminderd [22].

11

WONEN

Wonen wordt steeds duurder door overheids-ingrijpen op de woningmarkt en verkeerd monetair en fiscaal beleid. Hierdoor ontstaan huizenbubbels, wachtlijsten en woekerprijzen.

Alleen in een vrije markt herstelt het evenwicht tussen vraag en aanbod. Dat zorgt uiteindelijk voor meer woongenot, voor minder geld.

De LP is voor:

- Woningbouw aan de markt overlaten
- Meer grond met vrije bestemming, zodat meer kan worden gebouwd
- Liberalisering van de huurmarkt: geen prijsplafonds of puntenstelsels
- Een gezond financieel stelsel: scheiding van geld en staat



11.1 Woningnood

Enkele decennia geleden was het nog mogelijk voor een gezin met een gemiddeld inkomen om een huis te kopen, maar tegenwoordig is zelfs dit streven buiten het bereik van aanzienlijk verdienende tweeverdieners [23]. Betaalbare huurwoningen zijn praktisch alleen beschikbaar na jarenlange wachttijden [24]. Ten tijde van de kroning van Beatrix was de leus van de kraakbeweging: "Geen woning, geen kroning." Sindsdien is de situatie verder verslechterd.

De Grondwet stelt: "Bevordering van voldoende wooneigenheid is voorwerp van zorg voor de overheid." Om deze reden heeft de staat gedurende tientallen jaren ingegrepen op de woningmarkt, met erg negatieve effecten. De overheid hoort zich niet te mengen in de markt voor koop- en huurwoningen. De LP heeft enkele suggesties om het woningtekort te verminderen.

Vrij (ver)bouwen

De overheid legt te veel restricties op als het gaat om het bouwen of verbouwen van woningen. Een huis bouwen op eigen grond? Een woning ombouwen voor kamerverhuur? Wonen in een recreatiebungalow? Het mag niet zonder toezegging van de gemeente en alleen als het past binnen het bestemmingsplan. Het woningaanbod wordt hierdoor kunstmatig laag gehouden, wat uiteindelijk voor inkomsten zorgt voor de gemeente en voor projectontwikkelaars met een vergunning. De LP stelt dat grondeigenaren en woningzoekenden zelf mogen bepalen wat een goede plek is om te wonen. Hierdoor zal veel meer woonruimte beschikbaar komen op de woningmarkt. Zie ook paragraaf 6.2: [Stikstof](#).

Geen prijsplafonds of puntenstelsels

Investeren in onroerend goed brengt inherente risico's met zich mee. Als projecten te groot worden, gaan ze vaak niet door. Wat investeren in hoge mate risicovol maakt, is prijsregulering door de overheid. Daarom pleit de LP voor het afschaffen van prijsplafonds voor koopwoningen en het vermijden van puntenstelsels in de huursector. Hiermee beschermt de LP eigendomsrechten om investeringen in woningen te stimuleren.

Scheiding tussen geld en staat

Naast belemmerende regelgeving wordt wonen ook steeds duurder door verkeerd monetair en fiscaal beleid. Het ECB-beleid van goedkoop geld veroorzaakt inflatie die structureel boven de 2% norm ligt. Deze geldontwaarding heeft tot gevolg dat huizen duurder worden. Ook leiden kunstmatig laag gehouden rentetarieven tot lagere hypotheeklasten en daardoor weer hogere huizenprijzen. Voor de huidige huiseigenaren is het een vetpot, maar voor starters op de woningmarkt is het niet meer te betalen. Zie ook [hoofdtuk 9: Scheiding geld en staat](#).



12

ZORG

De LP ziet het als onethisch om mensen collectief verplicht te stellen voor de zorg van anderen. Dit leidt tot dure, onpersoonlijke zorg met veel administratie. Het werkt monopolies van farmaceuten en zorgverzekeraars in de hand en verleidt de consument tot overconsumptie.

De overheid moet zich niet bezighouden met het inkopen, controleren en verplichten van zorg. Daardoor is er geen marktwerking. De vrijheid en autonomie van patiënt en behandelaar staan voorop.

De LP is voor:

- Vrije keuze in behandeling en medicatie
- Afschaffen verplichte basisverzekering
- Verantwoording aan de patiënt; geen administratielast van bovenaf
- Uitfaseren subsidies en inkoop van zorg door de overheid



12.1 Vrije zorgkeuze

Hoe waardevol een mensenleven ook is, tijd en geld spelen een rol bij de vraag welke zorg iemand kan krijgen. Bijvoorbeeld of er een duur medicijn moet komen voor een zeldzame ziekte. Of voor hoeveel ouderen een zorgverlener tegelijkertijd zorg kan dragen. Het gaat vaak om zeer persoonlijke keuzes, waarbij de wens van de patiënt, in samenspraak met een zorgverlener, centraal moet staan. De LP is van mening dat de overheid geen rol moet spelen in het maken van deze keuzes.

De overheid bepaalt

In het huidige zorgstelsel bepaalt de overheid grotendeels welke zorg toegankelijk is en voor wie. De overheid stelt vast wat er in het basispakket zit voor de verplichte zorgverzekering en bepaalt welke onverzekerde zorg betaald wordt via belastingen, zoals langdurige zorg, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning. De keuze welke zorg nodig is en bij ons past, hebben we bijna volledig uitbesteed aan de overheid, die iedere burger over één kam scheert. En omdat er toch al voor die zorg is betaald, ontstaat overconsumptie, met hoge kosten en wachtlijsten tot gevolg. Alternatieve geneeswijzen, die mensen kunnen prefereren, worden duurder en kunnen daardoor niet concurreren met de 'gratis' overheidszorg.

Administratieve lasten

Om dit systeem te organiseren en te controleren is een enorme bureaucratie opgetuigd. Zorgverleners besteden gemiddeld 40% van hun tijd aan administratie [25]. Los van de enorme extra werkdruk die dit oplevert, maakt het de zorg onpersoonlijk. In plaats van de zorg af te stemmen op de patiënt, moet men alles nauwkeurig afvinken op een 'diagnosebehandelcombinatie'. De LP zou graag zien dat er vooral verantwoording wordt afgelegd aan de patiënt en minder aan instanties.

Opt-out

De LP staat achter het concept van 'opt-out,' waarbij individuen de mogelijkheid hebben om buiten het bestaande stelsel te stappen en een zorgverzekering af te sluiten met vrije keuze in pakketten en eigen risico, of ervoor kunnen kiezen zich helemaal niet te verzekeren.

Solidariteit

Mensen die ervoor kiezen zich niet te verzekeren en toch ziek raken, zullen afhankelijk zijn van pro deo behandelingen of andere vormen van solidariteit, zoals crowdfunding of fondsen van goede doelen. De LP ziet het collectief afdwingen van solidariteit als immoreel.

Conclusie

De LP wil dat de overheid stopt met het sturen en controleren van de zorg. Het collectieve karakter van het huidige stelsel is een ernstige inbreuk op onze vrijheid, en is inmiddels uitgegroeid tot een bureaucratisch monster. Door de autonomie van patiënt en zorgverlener centraal te stellen zal de zorg in het algemeen beter en betaalbaarder worden.

12.2 Zorgverzekering

Op 1 januari 2006 werd de huidige Zorgverzekeringswet in Nederland geïntroduceerd, ter vervanging van de voormalige Ziekenfondswet en particuliere ziektekostenverzekeringen. Dit nieuwe stelsel is een verplicht collectief financieringsmechanisme, waarbij premies fungeren als bijdragen aan een algemeen zorgfonds. Dit fonds biedt iedereen binnen het systeem toegang tot basisgezondheidszorg volgens vastgestelde dekkingen, ongeacht hun individuele risicoprofiel of gezondheidstoestand. Dit leidt tot aanzienlijke bureaucratie en vertoont veel kenmerken van een planeconomie, zonder echte marktwerking, laat staan een vrije markt.

Een verzekering biedt financiële bescherming tegen onverwachte gebeurtenissen die men niet zelf kan of wil dragen. De huidige zorgverzekeringswet voldoet echter niet aan beide kenmerken. Het is eerder een 'all you can eat'-systeem, wat leidt tot overconsumptie, met als gevolg hoge kosten en wachtlijsten. Het is onzinnig dat een eenvoudige medicijn van 5 euro bij de apotheek via een complex declaratiesysteem vergoed moet worden aan de patiënt, wat resulteert in aanzienlijk hogere uiteindelijke kosten. Evenmin zullen de meeste Nederlanders failliet gaan door de kosten van het gipsen van een gebroken arm ter waarde van 800 euro. Het is aan individuele consumenten om hun eigen risicobereidheid te bepalen, niet aan de overheid.

De LP pleit voor een duidelijke scheiding tussen zorg en staat. De overheid moet niet langer het minimale verzekeringspakket of het eigen risico vaststellen. Er dient geen verplichte deelname aan verzekeringen te zijn.

12.3 Zorgzame samenleving

De mens is een sociaal wezen dat graag interacties aangaat en bereid is om in onderlinge relaties te investeren. Vrijwilligerswerk en zorg dragen voor anderen zijn uitingen van de wens om sociaal te zijn en je gewaardeerd te voelen. Juist door grote delen van de zorg en zekerheid op zich te nemen, werkt de overheid deze primaire menselijke behoefte tegen.

De LP staat voor een samenleving waarin solidariteit niet langer onpersoonlijk wordt afgedwongen, maar waar mensen zelf verantwoordelijkheid nemen voor naastenliefde en medemenselijkheid. Gedwongen solidariteit creëert een wereld waarin bureaucratie boven de mens gaat en het invullen van een formulier essentieel is. De verzorgingsstaat is daarmee een kil monster geworden.

Alleen door mensen de ruimte te geven om het zelf te organiseren, kan de menselijke maat terugkeren en kan oprechte sociale cohesie ontstaan.



REFERENTIES

[1] Ministerie van Financiën, "Miljoenennota 2024," 19 september 2023. Geraadpleegd van: <https://www.rijksfinancien.nl/miljoenennota/2024/2153034>.

[2] B. van Ettekoven, "Brief van de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van 22 april 2022 aan de minister voor Rechtsbescherming met een zienswijze over de invoering van constitutionele toetsing," paragraaf 1, 22 april 2022. Geraadpleegd van: <https://www.raadvanstate.nl/publicaties/consultaties/constitutionele-toetsing/>

[3] T. Damen en H. Schutten, "Regering deed greep uit kas ABP," Het Parool, 24 december 2010. Geraadpleegd van: <https://www.parool.nl/nieuws/regering-deed-greep-uit-kas-abp-be7af262/>

[4] J. Witteman, "Salariswalhalla Scandinavië zit in de maag met het minimumloon," de Volkskrant, 30 maart 2021. Geraadpleegd van: <https://www.volkskrant.nl/economie/salariswalhalla-scandinavië-zit-in-de-maag-met-het-minimumloon-b72809fa/>

[5] Ministerie van Financiën, "Miljoenennotaposter 2024, Prinsjesdag: Miljoenennota en Rijksbegroting," 19 september 2023. Geraadpleegd van: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/prinsjesdag/lesmateriaal/miljoenennotaposter>.

[6] "Leerplichtwet 1969." Geraadpleegd van: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0002628/2023-08-01/>.

[7] Rijksoverheid, "Vernieuwen curriculum primair onderwijs en voortgezet onderwijs." Geraadpleegd van: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/toekomst-onderwijs/toekomstgericht-curriculum>.

[8] Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, "Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2023," pagina 52, tabel 22, 20 september 2022. Geraadpleegd van: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiering-onderwijs/documenten/begrotingen/2022/09/20/viii-onderwijs-cultuur-en-wetenschap-rijksbegroting-2023>.

[9] Rijksoverheid, "Wat verdien ik als leraar in het primair onderwijs?" Geraadpleegd van: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/vraag-en-antwoord/wat-verdien-ik-als-leraar-in-het-basisonderwijs>.

[10] Algemene Rekenkamer, "Minister moet keuzes maken voor verdeling schaarse capaciteit elektriciteitsnet," 18 mei 2022. Geraadpleegd van: <https://www.rekenkamer.nl/actueel/nieuws/2022/05/18/minister-moet-keuzes-maken-voor-verdeling-schaarse-capaciteit-elektriciteitsnet>.

[11] Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, "Natura2000 doelstellingen." Geraadpleegd van: <https://www.natura2000.nl/>.

[12] E. Ostrom, Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action, Cambridge University Press, 2015.

[13] J. Frederiks, "De ongemakkelijke waarheid: Europa heeft nú Gronings gas nodig." De Correspondent, 30 augustus 2022. Geraadpleegd van: <https://decorrespondent.nl/13187/de-ongemakkelijke-waarheid-europa-heeft-nu-gronings-gas-nodig/1bdo4fd8-bb6b-of52-183c-8a766291afe3>.

[14] Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, "Antwoorden op Kamervragen over het bericht over een mogelijk Europees patiëntendossier," 23 mei 2022. Geraadpleegd van: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/05/23/antwoorden-op-kamervragen-over-het-bericht-over-een-mogelijk-europees-patientendossier>.

[15] Europese Commissie, "Europese ruimte voor gezondheidsgegevens." Geraadpleegd van: https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space_nl.

[16] Europese Commissie, "E-gezondheid: digitale gezondheid en zorg." Geraadpleegd van: https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/overview_nl.

[17] Bits Of Freedom, "Biometrische surveillance." Geraadpleegd van: <https://www.bitsoffreedom.nl/dossiers/biometrische-surveillance/>.

[18] H. Modderkolk, "Inlichtingendiensten grijpen Oekraïne-crisis aan om bevoegdheden uit te breiden," De Volkskrant, 7 maart 2022. Geraadpleegd van: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/inlichtingendiensten-grijpen-oekraïne-crisis-aan-om-bevoegdheden-uit-te-breiden-b8d270d93/>

[19] David R. Henderson, "Inflation: True and False," Stanford University, Hoover Institute, 20 mei 2021. Geraadpleegd van: <https://www.hoover.org/research/inflation-true-and-false>

[20] J. Reid, "The history (and future) of inflation," Deutsche Bank Research, 19 september 2018. Geraadpleegd van: https://www.dbresearch.com/PROD/RPS_EN-PROD/PROD0000000000477712.pdf

[21] Europese Centrale Bank, "De digitale euro en het belang van centralebankgeld," 5 oktober 2022. Geraadpleegd van: https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/html/digital_euro_central_bank_money.nl.html.

[22] Andersson Elffers Felix, "Drugscriminaliteit en daaraan gerelateerde ondermijning- de kosten in beeld," pagina 26, 28 augustus 2020. Geraadpleegd van: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/09/21/tk-bijlage-drugscriminaliteit-en-daaraan-gerelateerde-ondermijning-de-kosten-in-beeld>.

[23] De Hypotheker, "Voor tweede jaar op rij huizenaanbod nihil voor alleenstaande met modaal inkomen," 7 september 2023. Geraadpleegd van: <https://www.hypotheker.nl/actueel/persberichten/voor-tweede-jaar-op-rij-huizenaanbod-nihil-voor-alleenstaande-met-modaal-inkomen/>.

[24] L. Kraniotis en W. de Jong, "Sociale huurwoning? In zeker een kwart van de gemeenten wacht je meer dan 7 jaar," NOS, 24 april 2021. Geraadpleegd van: <https://nos.nl/op3/artikel/2377995-sociale-huurwoning-in-zeker-een-kwart-van-de-gemeenten-wacht-je-meer-dan-7-jaar>.

[25] Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, [Ont]Regel de Zorg, "Achtergrond ORDZ." Geraadpleegd van: <https://www.ordz.nl/achtergrond>.